ספרי – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל שביעי

שער שני

קונטרס התפלה

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

בהוספת קיצורים

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה תשיעית

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה
הי' תהא זו שנת עצמות
שנת המאה וחמש עשרה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מפתח:

פתח דבר 3

הקדמה מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע 5–8

פקסימילה מגוף כתי"ק של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע 9

קונטרס התפלה 11–31

KUNTRES HATEFILO

Email: kehot770@gmail.com
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Printed In Israel
5777 • 2016

הערה: בחוברת זו שנזכר כ"ק אדמו"ר שליט"א – הכוונה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

ב"ה

הקדמה

להוצאת שנת תש"ב

ע"פ בקשת רבים וכן שלמים, הננו מדפיסים - הוצאה שלישית - את קונטרס התפלה לכ"ק אדמו"ר מהרש"ב זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע עם תוספת קיצורים מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

בעת הופעת קונטרס זה - טבת הי תר"ס - נעתק באלפים עקז', ומזמן לזמן, רבו ההעתקות.

בשנת תרפ"ד נדפס לראשונה בוילנא. תוצאה שניי התחילה להופיע בחוברות "התמים" - וארשא - השביעית והשמינית, עם הקיצורים לכ"ק אדמו"ר שליט"א, אבל מפני המלחמה נפסקה הופעת "התמים" מאז.

ותקותנו, אשר בעזהי"ת יעלה בידינו להו"ל גם יתר הקונטרסים אשר לכ"ק אדמו"ר מהרש"ב זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, כחפץ ותשוקת הצמאים לדברי אלקים חיים.

לאלתר לגאולה

אגודת חסידי חב"ד העולמית

כ' מרחשון, שב"ת

ב״ה

להוצאה החדשה

בזה הננו מוציאים לאור את קונטרס התפלה לכ״ק אדמו״ר מהורש״ב זצוקללה״ה נבג״ם זי״ע בהוצאה חדשה, באשר ההוצאות הקודמות אזלו מן השוק.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מערכת „אוצר החסידים״

כ׳ מר חשון ה׳תשע״ז, ימות המשיח,
שנת הקט״ו להולדת כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א,
ברוקלין, נ.י.

קונטרס התפלה

הקדמה לקונטרס התפלה מאת כ"ק מרן
אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

פקסימילה מגוף כתב יד קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

הישיבה תלויה-תמיהים יגיע עשבה, ביום אין טן
שאין לו מנוחה, ובשעה שהוא מתפלל בבית הכנסת, אין יכול לכוון
בתפלתו. ואף אם יכוון בכל כחו, לא יוכל לכוון כראוי, כי
בעוד שהוא מתפלל, מחשבותיו מבולבלות ומפוזרות בהרבה ענינים
שונים. ומה שהוא, בעלי נפשות העליונות והקדושות, הנה כשעומדים
להתפלל, תכף ומיד כשמתחילים להתפלל, הנה כשעומדים תלמידים ותו
מזוקקים, שכלם ומחשבותיהם מאוחדים מאוד מאוד בעבודת ה' יתברך
בשעת התפלה, ואינם מסיחים דעתם כלל, ובהתעלם אל הפנימיות
ומאחדים בתוכו אור ואין סוף ברוך הוא, שהוא כולל ומאחד את כל
העולמות, ומשפיע בהם חיות ומהוה אותם בכל רגע ורגע, ומחדש
בכל יום תמיד מעשה בראשית, כנ"ל. ועל ידי זה נעשים בעלי
השגות ומדרגות נעלות מאוד מאוד, ומקבלים אור גדול מאוד
מאוד, שאין לו שיעור כלל, ומתמלאים מאוד מאוד מאור ה'
ומדעתו, ומתמלאים מאוד מאוד מאור התורה, ומתמלאים מאוד
מאוד מאור היראה, ומתמלאים מאוד מאוד מאור האהבה, ומתמלאים
מאוד מאוד מאור החכמה, ומתמלאים מאוד מאוד מאור הבינה,
ומתמלאים מאוד מאוד מאור הדעת, ומתמלאים מאוד מאוד מאור
הרחמים, ומתמלאים מאוד מאוד מאור החסדים, ומתמלאים מאוד
מאוד מאור הגבורות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור התפארת,
ומתמלאים מאוד מאוד מאור הנצח, ומתמלאים מאוד מאוד מאור
ההוד, ומתמלאים מאוד מאוד מאור היסוד, ומתמלאים מאוד מאוד
מאור המלכות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הספירות, ומתמלאים
מאוד מאוד מאור כל העולמות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל
הנשמות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הגופים, ומתמלאים מאוד
מאוד מאור כל הלבושים, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הכלים,
ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הנרות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור
כל הנצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות, ומתמלאים
מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד
מאור כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד
מאור כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות,
ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור
כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות
של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור
כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים
מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד
מאור כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות
של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות, ומתמלאים
מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות, ומתמלאים מאוד מאוד מאור כל הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של
הניצוצות של הניצוצות של הניצוצות של

פקסימילה מגוף כתב יד קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ומרגיל עצמו לכוון בכל התפלה, ובפרט בברכות שמע והעמידה, שהם עיקר התפלה.

ולכן יתחיל בברכת יוצר אור, ויכוון בה שהקב"ה ברא את האור בחכמתו ובדעתו, ומשנה את הטבע בכל יום תמיד, ומחדש בטובו מעשה בראשית, ואומר בכל יום "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית", ומתבונן בכל הנבראים, ובפרט בגופו ואיבריו, שכולם מעידים על חכמת הבורא ית"ש, ומתפעל מזה ביראה ואהבה, ומתחנן שיזכה להבין ולהשכיל בחכמתו ית"ש, ולהתקרב אליו ית"ש, ולעבדו בלב שלם, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת אהבה רבה, ויכוון בה שהקב"ה בחסדו הגדול קירב אותנו לעבודתו, ונתן לנו תורה ומצות ללמוד ולקיים, ומתחנן שיזכה להבין ולהשכיל בתורתו ית"ש, ולקיים כל דברי תלמודה באהבה, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת גאל ישראל, ויכוון בה שהקב"ה גאל את אבותינו ממצרים, ועתיד לגאלנו גאולה שלמה ברחמיו הרבים, ומתחנן שיזכה לראות בגאולה השלמה במהרה בימינו, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת השכיבנו, ויכוון בה שהקב"ה ברחמיו הרבים ישמור אותנו בלילה, ויגן עלינו מכל פגע רע, ומתחנן שיזכה לישון בלילה זה שינת קבע לחיי העולם הבא, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת שים שלום, ויכוון בה שהקב"ה ברחמיו הרבים יברך אותנו בשלום, ומתחנן שיזכה לשלום בעולם, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת יהיו לרצון, ויכוון בה שהקב"ה ברחמיו הרבים יקבל תפלתנו ברצון, ומתחנן שיזכה להתפלל לפניו ית"ש בכוונה ובדביקות, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת מודים, ויכוון בה שהקב"ה ברחמיו הרבים נתן לנו חיים ומחיה, ומתחנן שיזכה להודות לפניו ית"ש בכוונה ובדביקות, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ואחר כך יאמר ברכת כהנים, ויכוון בה שהקב"ה ברחמיו הרבים נתן לנו תורה ומצות, ומתחנן שיזכה להבין ולהשכיל בתורתו ית"ש, ולקיים כל דברי תלמודה באהבה, ולא יכשל בחטא ועון, ולא יבוש ולא יכלם לנצח נצחים.

ARABIC TEXT NOT AVAILABLE FOR TRANSLATION

קונטרס התפלה

הנה בחיות אשר כאו"א מאנ"ש שואל ודורש איך מתפללים ובמה עובדים את הי בעבודה שבלב זו תפלה. אמרתי לפרש שיחתי קצת בענין הזה ממה שנמצא בכתובים מכ"ק אבותינו רבותינו חקי זצוקללה"ה נ"ע אשר דבריהם דבר הי אלקינו יקום לעולם וחיים וקיימים כמאז כן עתה. ולא נצרכה אלא להזכרה בלבד ולעורר את לבב אנ"ש עליהם. וגם להעדפה באיזה ענינים לפי העת והזמן דעכשיו אשר נתמעטו הלבבות כוי. וג"ז בכלל דבריהם חקי אשר רב טוב ורב אור צפון בדבריהם רק צריכים לגלות כפי היכולת מצפוני דבריהם חקי להאיר ולהעיר את נפשינו ללכת לאורם אור חיי החיים האמיתים. אשר זה הי' כל ישעם וחפץ נפשם להחיותינו ולהאיר בנפשינו אור וחיות אמיתי ומסרו נפשם ממש ע"ז כידוע לכל היודעים קצת מעניניהם. ואנחנו צריכים להדבק בהם ובדבריהם חקי ולחיות כלים לקבל בנפשינו את האור כי טוב. ולאורם נסע ונלך מעלה מעלה כחפץ הי ע"י עבדיו חקי זצוקללה"ה נ"ע זיע"א:

א. אה' אחיי ורעיי הלא ידעתם אם לא שמעתם הרבה עניני התבוננות הן בענין בחיי ממכ"ע אשר כל משכיל יכול להבין הדבר לאשורו גם בשכל הטבעי דנה"ב. והן בענין בחיי סוכ"ע ושלמעלה מבחיי סוכ"ע שגם ענינים אלו יכולים לבוא לידי חשגה וחנחה טובה (בל"א א גוטער לייג) בחבי"ד דנה"א. והן התבוננות דפסוק ראשון ושני דק"ש. וכמו"כ התבוננות פרטיות השייכים למדות פרטיות. אם התבוננות המעוררת את האהבה או התבוננות המעוררת את היראה. וכן בענין התפארת לאסתכלא ביקרא דמלכא (עם היות דכל התבוננות טובה ואמיתית בפרטי ענין אלקי באיזה ענין שיהי. ובפרט בענין גדולתו ורוממותו והפלאת אוא"ס ב"ה. הי"ז בחיי החסתכלות ביקרא דמלכא. שהו"ע הסתכלות שכלו האלקית ביוקר ומעלת האור האלקי ויקר תפארת גדולתו ורוממותו כוי. אשר כל חושיו מתבטלים בהסתכלות זאת שאינו מרגיש א"ע כוי. ויש בחיי תענוג גדול בהסתכלות זאת והו"ע עריבות ומתיקות ותענוג הנפש שמתענג על האלקות וכמ"ש אז תתענג על הוי כוי. אבל הוא בחיי עריבות ותענוג פנימי ועצמי שכל עצמותו מתבטל בתענוג זה עד שיכול להיות כלות הנפש ממש כוי (ועבודה זו הו"ע עצם דביקות שכלו באלקות שלמעלה גם מהתפעלות שכלי ומכ"ש שהוא למעלה מעלה מהתפעלות המדות שבלב (ועיקרו הוא בבחיי פנימיות בינה כוי). ומ"מ בחיי הסתכלות ודביקות זו באה גם בלב וכמ"ש ולבי ראה הרבה חכי שהלב והמוח שוין כוי. והו"ע תעלומות לב פנימיות הלב שהאור האלקי מאיר בעומק מוחו ולבו כוי. ועם היות שהאור מאיר בגילוי ממש בתעלומות לבו אין בזה שום התפעלות ולא שום הזזה בגילוי (להיות שזהו מה שעצם פנימיות לבו רואה ומרגיש עצם האלקות כמו שהוא למעלה מהשגה ממש. ובא האור מן המוח אל הלב (כי יש עוד אופן והוא שהאור מאיר בפנימיות הלב שלא ע"י המוח. והיינו שאינו בבחיי השגה כלל. ואז הוא בבחיי התפעלות בלתי מוגבלת לגמרי כוי. ובזה יש ג"כ חלוקי מדרי' כמ"ש במ"א החפרש בין

רצוא דתיקון להרצוא שמבחי׳ התהו כו׳) אבל הוא מבחי׳ פנימיות המוחין (שלמעלה מבחי׳ השגה ממש שהוא בחי׳ חיצוניות בכלל כו׳) ולכן אין בזה שום התפעלות והזזה) אדרבה מתבטל בכל עצמותו לגמרי ונעשה כאבן דומם ממש כו׳). אמנם יש בחי׳ הסתכלות ביקרא דמלכא השייכה למדת התפארת בפרט וכמו בענין התכללות החפכים כו׳ שכמה חפכים יתחברו ויהיו בנושא אחד. שבזה נראה ונגלה גדולת תפארתו ית׳ גם בנבראי׳ דבי״ע שיש בהם בחי׳ התכללות והתאחדות החפכים. וכ״ש בעולמות העליונים ובעולמות הא״ם כו׳. עד מה ששלימות עצמותו נושא כל החפכים והכל בבחי׳ יחיד ממש כו׳ כמ״ש במ״א. שבהסתכלות זאת יהי׳ בחי׳ שמחת לבב שישמח מאד בתפארת ה׳ והדר גאונו כו׳):

קיצור: יבאר במעלת התבוננות בכלל. ובפרט בענין גדולתו ורוממותו. לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא עצם דביקות שכלו באלקות.

ב. והנה כל הענינים האלו ערוכים וסדורים לפניכם בכמה דרושים הנדפסים ובכתבים הכל כאשר לכל באר היטב. ואחר כ״ז בכם הדבר תלוי לידע את הענינים האלו ולהבינם על בוריים ולאשורם, ולהתבונן בהם בתפלה שזהו עיקר הכוונה. כי כל הלימוד והידיעה הקודמת היא כהכנה אל העיקר. והוא שיתבונן בהם בתפלה בהתבוננות פרטיות דוקא. והוא להרחיב הביאור בהענין האלקי שמתבונן בו להבינו היטב בריבוי הפרטים שבו דוקא. ולא די בהתבוננו׳ בדרך כלל לבד. ואף גם אם הענין כבר ידוע אליו ומבואר אצלו היטב אם מתבונן בו בתפלה בדרך כללית לבד אין זו התבוננות כלל. לפי שאינו מאיר האור בפנימיות במוחו ולבו כ״א בדרך מקיף לבד ע״ג המוח. ועם היות שמתפעל בעת מעשה במוחו על הענין האלקי וכן מתפעל בלבו ברצוא ותשוקה לאלקות כו׳. אבל הוא דמיון כוזב בלבד ואין לו קיום כלל כ״א תיכף חולף ועובר כל ההתפעלות וכמ״ש התעיף עיניך בו ואיננו כו׳ (ובאמת באופן הזה אינו מוכרח שיתפעל בלבו ברצוא כו׳. דהגם שמתפעל במוחו על הענין האלקי אין התפעלות הלב מוכרחת כלל. ויכול להיות שלא יתפעל בלבו כלל (כ״א באיזה המשכת הלב לבד שנמשך קצת אחר ההתפעלות שבמוח כו׳ וכמשי״ת) כ״א שמכריח א״ע להתפעל גם בלבו ואז הוא מתפעל בלב. אבל הוא רק דמיון שוא כו׳. משא״כ כשהאור מאיר בפנימיות במוחו אז מוכרח שיתפעל גם בלבו. וכמו בגשמיות כשמתבונן באיזה ענין טוב או נפלא ממילא מתפעל בלב בתשוקה להדבר ההוא כו׳ ועם היות דבגשמיות העיקר תלוי בהתקשרות והרגש עצמו כו׳ כמ״ש במ״א. זהו מפני שהמדות טבעיים אין עיקר תולדתן מן השכל כמ״ש במ״א. ולכן אינו תלוי כ״כ בהתבוננו׳ כ״א בהתקשרות כו׳. אבל המדות דנה״א שעיקר תולדתן הוא מהמוחין דוקא כמ״ש במ״א. בהכרח שיהיו שניהם דוקא ההשגה וההתבוננו׳ וההתקשרות כו׳). וכמו״כ ברוחניות כשמאיר האור בפנימיות במוחו ע״י התבוננות טובה ממילא מתפעל בלבו ברצוא כו׳ וכמשי״ת. אבל כשהאור מאיר במוחו רק בבחי׳ מקיף לבד אין התפעלות הלב

מוכרחת וכשמתפעל הוא רק דמיון שוא וכוזב כוי) וממילא אין זה שייך כלל לקיום בפועל אחי"כ בסוי"מ ועי"ט בפוי"מ. וכמוי"כ אין מזה שום התגברות על המדות טבעיים דנהי"ב להכניעם כוי. כי"א נשארים בתקפם כמקודם בלי שום שינוי כלל כוי. (וזהו מה שרבים מאנייש מתאוננים שהגם שלומדים הרבה דאי"ח ומתפללים. ומי"מ אין שום שינוי לטוב בהמדות טבעיים דנהי"ב שהן בתקפם כתולדתם ואדרבה מתגברים יותר כוי והסיבה היא כנייל. כי הלימוד והידיעה מציי"ע אין זה פועל להכניע את הרע דנהי"ב. (אם לא בדרך בירור מלמעלמי"ט שנעשה עיי התורה כידוע ומבואר במי"א. וזה דוקא בנשמות גבוהות שנעשה בהם הבירור ממילא עיי התורה. אבל רוב הנשמות אופן הבירורים שלהם הוא מלמטלמי"ע דוקא). ובתפה ההתבוננות היא בדרך מקוף לבד ואין זה פועל מאומה על המדות טבעיים. וממילא מזמן לזמן מתגברים יותר כוי). וכי"ז הוא לפי שההתבוננות הוא בדרך כללית לבד ואין זה עבודה כלל.

קיצור: יבאר שהלימוד והידיעה הם רק הכנה אל ההתבוננות בתפלה. וההתבוננות עיקרה באריכות דוקא ובפנימיות דאז תפעול על הקיום בפועל ממש.

ג. (והנה יש אשר בתפלה ממציאים ומחדשים איזה פירוש חדש באיזה פסוקים דתפלה (ומובן דמי שהוא בעל שכל עמוק המצאת חפיי הוא בעומק יותר לפי אופן השכל כוי) ומתפעלים מזה במוחם (וגם חלב נמשך קצת כוי כנייל) ובזה יוצאים בעבודתם בתפלה. והנה מלבד מה שספק גדול הוא אם חפיי הוא אמת. וכאשר קרוב יותר שהוא אינו אמת חרי התפעלות נפשו הוא על ענין בלתי אמיתי. ובפרט כשבונה עיז בנין באיזה בוונת תפלה ובקשה. ואחרי שהיסוד אינו אמת כשנסתר היסוד כוי (ולפעמים יכול להיות שהתפלה והבקשה היא אמיתית מצד עצמה. רק שהכוונה והתפעלות נפשו באיזה פרטים ממנה או בעומק כללית הכוונה אינה אמיתית מצד שהיסוד אינו אמת כוי) לבד זאת חיז גי"כ רק בבחיי מקוף לבד ולא יבוא מזה שום דבר לידי פועל בסוי"מ ועי"ט בפוי"מ וכדומה. ואין בזה שום קיום שחולף ועובר מיד (ומי"מ מי שהוא בעל שכל עמוק וממילא המצאותיו המה בעמקות ובהפלאה. ובפרט כשנמשך אצלו משך איזה ענין רב בתפלה כמו מזמור אי ובי ויותר או כמה ברכות כוי) עי"פ כוונה זאת. או כשמתחדשים אצלו כמה ענינים בכמה מקומות בתפלה אי. חי"ז פועל בו התרוממות הנפש שמתעלה מן מצבו החומרי הקודם אל הדקות והעילוי. ובדי"כ הוי"ע חקיקה מבחוץ (לפי שעה) דהיינו צחצוח חיצוניות הכלי כוי. אבל אינו מחזיק זמן רב (בלי"א עם האַלט ניט אַ סך צייט) כי"א עי"פ רוב על איזה שעות לבד (ויכול להיות על חצי יום ולפעמים גם על יום שלם) ולפועל אין זה שייך מאומה כוי) והוא גי"כ בכלל העבודה בדרך כללית ובבחיי מקוף שאין זה עבודה כנייל. (והנה יש בזה חילוקים דהישינים אשר למדו הרבה דאי"ח ויודעים כמה ענינים באריכות באר היטב. לפעמים כשממציאים איזה ענין באיזה פיי כנייל הוא על יסוד ענין

שיודע מכבר באריכות וגם עתה בהמצאה זו ה"ה מתבונן בה באריכות ובפרטיות ע"פ יסודות הענין הנ"ל (ומוצא בזה כעת יותר תענוג מפני תערובות המצאתו וכמ"ש במ"א עד"מ שיותר טוב לאדם רגל שלו מהראש של זולתו כו'. וממילא לייגט זעך בא עם אפ דער ענין בטוב יותר) אבל בנערים אשר לא ראו הרבה דא"ח ואינם יודעים אריכות ענינים ה"ז בדרך מקוף לבד ואין זו עבודה אמיתית כלל וכלל ורחוק מזה הרבה מאד. ובפרט בצעירים אשר עוד לא נתפתחו עיניהם בדא"ח וכמעט לא ראו מאומה ומהם אשר ג"כ עושים מעשים כאלה להמציא המצאות בתפלה ומתייגעים ע"ז ובזה כל עיונם. ולחם הוא כאיסור ממש, ומתקלקל בזה תכונת נפשם בקבלת איזה ענין שלא יוכלו לקבל איזה ענין בהרחב ובהשגה טובה. וכמו"כ מעומק אמיתי רחוקים המה מאד ולא יוכלו לקבל. ובד"כ אינם מקבלים ענינים יסודיים. כ"א נעשה בהם טבע הדמיון וחידודים של שקר. אשר לא יוצלח משוי"ז לישום עסק טוב וקבלה טובה. ומכ"ש שאינו שייך כלל להתבוננות אמיתי בתפלה ואינו פועל ישועות בנפשו כלל בתיקון מדותיו כו'. וכל החפץ בחיי נפשו צריך לברוח כמטחוי קשת מדרך זה. ולא ירצה להיות ממציא ומשכיל כ"א ללמוד ולדעת חיטב. ואז לפעמים כשימציא איזה ענין יכול להיות אמיתי כו'). ובד"כ כ"ז הוא תולדות העבודה בבחי מקוף כו' אשר רבים נכשלים בזה בכמה אופנים שונים כנ"ל ובכדומה לזה. וכ"ז מצד ההתרשלות לייגע א"ע ביגיעה אמיתית בעבודה כדבעי למחוי).

קיצור: יזהיר מלהמציא פירושים חדשים בפיי המלות דתפלה, להיותו מקוף, ויבאר ההפרש בין חסידים הראשונים והצעירים, ואשר הצעירים צריכים להזהר יותר.

ד. אמנם העבודה האמיתי היא ביגיעה בתפלה ביגיעת נפש ויגיעת בשר דהיינו יגיעת המוח בעיון גדול ובהתקשרות גדולה (מיט אַ שטאַרקע צוא גיטראגינקייט) בהמושכל, שצריכים לזה אריכות זמן כשעה ויותר להרחיב את ההשגה והתבוננוי בריבוי הפרטים שבו דוקא. ולקרב לעצמו את הענין ע"פ הסברים הידועים לו או מה שמתחדשים אצלו בעת מעשה. וכ"ז יהיי לא כלומד בלבד איזה ענין. כ"א בהתקשרות עצמי בעצם נושא המושכל המושג כמוהו. וזה הוא הגורם לו לידע ריבוי הפרטים שבהמושכל גם יותר ממה שידע קודם בלמדו בהענין. ויתחדשו אצלו ענינים רבים במה לקרב את הענין לעצמו. וכל פרט ופרט שבו וכן כללות הענין יהיי בעומק הרבה יותר (והוא מה שהעצם מביא את ההתגלות שלו, כו'. ואין הכוונה כאן על עצם נקודת ההשכלה כ"א על עצם הענין המושג כו') עד שיוקלט ויונח הענין חיטב במוחו (עם לייגט זיך אפ בא עם דער ענין האלקי זייער גוט און זייער ריין במוחו) ויאיר האור בגילוי ממש במוחו. ומהמוח נמשך אל הלב שנחקק ונרגש האור בלבו. והוא מה שהלב שומע ומרגיש את הענין האלקי המושג במוחו. והוא ע"י הדעת שבמוח המתפשט ובא גם ללב (ונחלק לחוי"ג שהן אהוי"ר כו'). דהנה כשהענין

האלקי מאיר בגילוי במוחו ה"ה מתפעל במוחו על האלקות (אם באהבה או ביראה לפי אופן ההשגה וההתבוננות כנ"ל) והיינו התפעלות המדות שבמוחין שהיא התפעלות שכלי. ואז נמשך הלב ג"כ אחר המוח. כי יש כח המושך בשכל (והוא בחיי הדעת) שמושך את הלב שתתפעל גם היא מהתפעלות המוח (ומשיכת הלב יש גם בקטנות המוחין היינו כשההתבוננות היא בדרך כללית ובדרך מקוף לבד כוי כנ"ל. אלא ששם גם משיכת הלב זו היא ממוצע בין התפעלות המדות שבמוחין להתפעלות המדות המורגשות שבלב. והיינו דוקא כשהאור מאיר במוח בהתרחבות גדולה ובגילוי ממש ונקלט ממש במוח בבחיי פנימיות. וממילא גם ההתפעלות במוחו הוא בבחיי פנימיות. ואז גם המשכת הלב היא אמיתית והיא ממוצע להביא את האור להיות נרגש בלב שיתפעל עי"ז באהוי"ר בהתגלות. משא"כ כשהאור במוח הוא בבחיי מקוף לבד. הנה עם היות שמתפעל קצת בלב שנמשך אחר המוח הוא ג"כ בדרך מקוף לבד ומתעלם ומסתלק תומ"י והי כלא היי כוי (ויש בחיי קטנות יותר והוא שלא יש משיכת הלב כלל. והוי"ע קטן שאין לו דעת כלל כוי. ועמ"ש בע"ח שער דרושי הצלם דרוש ג' וד"ו) כי לפ"ע האור במוחין כן הוא בלב כוי). וכנראה בחוש שמיד שיתפעל השכל שבמוח באיזה דבר מה שהוכשר מאד במוחו. מיד יומשך גם הלב פתאום אחר התפעלות זאת שבמוח בלי יגיעה כלל אלא ממילא ומאליו נמשך התפעלות הלב אל אותו הדבר שממנו נתפעל השכל שבמוח. והוא מצד כח המושך שהוא בחיי הדעת שמושך את הלב להתפעל באותה התפעלות שבמוח. אמנם התפעלות הזאת שבלב היא בהעלם עדיין ולא בהתפעלות מורגשת (ולכן היא מתדמה לאופן ההתפעלות שבמוח כוי). אך ע"י משיכת הלב הנ"ל שעולה מלמטלמ"ע בא אח"כ האור מלמעלמ"ט בגילוי ממש בלב. והוא מה שנחקק ונרגש הענין האלקי בלבו כוי.

קיצור: יבאר כי העבודה האמתית הוא לייגע מוחו בהתקשרות גדולה ואז תהיי התפעלות הלב בדרך ממילא שהוא ענין משיכת הלב.

ה. והענין הוא כי הנה ידוע בענין הדעת דעם היות שהוא בחיי התקשרות בהענין המושכל והמושג. והוא ממוצע לחולדת המדות כוי. אין זה כל ענינו שהוא ההתקשרות בהמושכל לבד. כי חרי הוא מוח בפ"ע בתלת מוחין שהוא מוח ג' כידוע. אלא עיקר מציאותו ומהותו הוא הרגש הענין המושג. והוא שבא המושכל במורגש ובהכרת הענין יותר. והיינו ע"י ההתקשרות שמקשר א"ע בחזקה להענין ה"ה מכיר ומרגיש את עצם הענין המושג. (ומשו"ז ניתוסף ע"י ריבוי בההשגה להבין הדבר על בוריי יותר בריבוי פרטים ובעומק יותר ומתקרב הענין אצלו בטוב ביותר כוי כנ"ל. וגם משו"ז נעשה ממנו התפעלות המדות כמשי"ת). וההרגשה זהו"ע הדעת, כי יכול להיות שמבין את הדבר היטב ומ"מ אינו במורגש אצלו. וכמו תינוק חכים שמבין הכל ומ"מ אינו מרגיש עצם הענין. דלכן קטן פחות מבן י"ג שנה אינו בר עונשין. ואע"פ שהוא חריף ובעל השגה

ותפיסא ובקי בדיני המצות מ״ע ומל״ת בכי טוב. ומ״מ אינו בר עונשין אם עבר על איזה מצוה מפני שאין לו דעת. והוא שאין לו הכרה והרגשה עדיין בעצם ענין המצות (וכמו שאמרו לענין נדרים והקדש אם יודעים לשם מי נדרו והקדישו כוי) וכמו גם במילי דעלמא בממון וגדולה אע״פ ששכלו בטוב החשגה והבחירות. מ״מ אמיתת הענין של ממון וגדולה רחוק ממנו כי לא יכיר וירגיש בהם כגדול. וכן בחיפך שהוא השפלות והדלות אע״פ שמבין היטב חסרונם אינו בהרגש אצלו עדיין כמו בגדול שמרגיש היטב חסרון השפלות והדלות כוי. וזהו״ע האכזריות שהוא מצד העדר ההרגש אף על פי שמבין שפלות הזולת אין הדבר נרגש בנפשם. ולכן אינו מרחם עליו. והרחמן הוא שמרגיש את שפלותו דמשום זה מרחם עליו (וכמו שכתוב במקום אחר דרחמים הוא מן הדעת דוקא ולכן עומדים בקו אחד כוי) וזהו״ע הדעת שהוא ההרגש (וכמו באיוב דכתיב לא בדעת ידבר שאינו מרגיש אמיתית הדבר מה שמדבר שאם היי מרגיש איך היי אומר דבר כזה) והוא שמרגיש את הענין המושג ע״י ההתקשרות שמקשר דעתו בחוזק בהענין כוי. והנה ענין ההרגשה הגם שהיא במוח (וכמו גידי ההרגשה בגשמיות שהן במוח כידוע) מ״מ ח״ה בא אל הלב. שהלב מרגיש את הענין המושג במוח ומתפעל ע״ז בלבו לפי אופן החשגה. וכמו בגשמיות כשמרגיש את טוב ענין הממון והגדולה הרי נרגש הענין בלבו ומתפעל בלבו ממילא באהבה ורצוא לזה. ולחיפך כשמרגיש ענין חסרון השפלות אינו רוצה בזה בשו״א. כמו״כ הוא בעבודה כשמרגיש את עצם הענין האלקי ממילא בא ההרגש גם אל הלב וח״ה מתפעל בלבו על האלקות. אם שההתפעלות היא בבחי׳ קירוב והו״ע הרצוא להתקרב ולדבקה בו. והיינו כשההתבוננות היא בבחי׳ קירוב דאלקות או בהפלאת אלקות שלגדולתו אין חקר כמ״ש במ״א דאהבה חיצוניות נולדה מההתבוננות בבחי׳ קירוב דאלקות. ואהבה פנימיות יותר היא הבאה מההתבוננות בגדולת והפלאת אוא״ס ב״ה כוי) וכן כשמתבונן איך שכולא קמי׳. כלא חשיב כוי או בהתבוננות איך שאוא״ס נמצא למטה כמו למעלה כוי מתעורר מדת היראה כוי כמ״ש במ״א פרטי ההתבוננות בענינים אלו. וההרגשה בלב והתפעלות הלב באים ממילא בלי יגיעה שאינו צריך לייגע להרגיש את הענין האלקי בלבו ולהתפעל באהוי״ר. כ״א בא ונמשך ממילא מן המוח אל הלב (ע״י אמצעות הדעת שממשיך ומעלה תחלה את התפעלות הלב אל המוח כנ״ל ואח״כ נמשך מן המוח אל הלב שכ״ז נעשה ממילא כוי) והעיקר הוא היגיעה במוח (ר״ל עם היות שתכלית הכוונה היא החקיקה וההרגש בלב והתפעלות המדות דוקא בהתגלות הלב שזהו עיקר העבודה הן מצ״ע והן בחיות וקיום התו״מ והן בבירור וזיכוך המדות טבעים כוי כמשי״ת. ולכן כתיי וידעת היום והשבות אל לבבך דהעיקר הוא ההשבה אל הלב לחיות שזהו העבודה העיקרית כוי. אמנם זה גופא שיהיי התפעלות המדות בהתגלות הלב תלוי ביגיעת המוח דוקא) להתבונן באריכות ההתבוננות דוקא ולקשר א״ע היטב היטב בעצם הענין האלקי המושג לחיות נרגש במוחו שעל ידי זה נעשה ההגדלה

והרחבה בהשגה לחבין ולהשיג את הענין היטב בכל פרט ופרט שבו ובעומק ביותר כנ"ל. עד שמאיר האור בגילוי ממש במוחו. ואז ממילא נמשך האור בלבו ג"כ שהלב מרגיש בטוב (דער ערט זייער) את הענין האלקי ומתפעל במדות שבלב באהוי"ר אמיתיים. ונקי התפעלות עצמיים (בל"א ניט גימאכטע התפעלות כ"א מה שהלב מתפעל באמת על עצם האלקות מצד ההרגש האלקי שנרגש בלבו כו').

קיצור: יבאר כי דעת הוא מוח בפ"ע (מלבד ענין ההתקשרות) והוי"ע ההרגשה להרגיש הענין, וגידי ההרגשה עיקרם במוח. ואז ההתפעלות שבלב אמיתית.

ו. **(וביאור** הענין הוא כי הנה יש התפעלות הלב הבאה רק מהבכן של ההתבוננות שבמוח והוא כאשר התקשרות הדעת שבמוח אינו בעצם האלקות המושג כ"א בהשגה לבד. ואין עצם האור האלקי מאיר בגילוי במוחו כ"א בחיי לבושי ההשגה לבד. ולכן אין בכח ההשגה והתבוננות זו להתפשט ולימשך בלב שגם הלב יתפעל מעצם ההתבוננות שבמוח. אלא לאחר שמתקצר ההשגה ונשאר רק הבכן לבד מההשגה. והוא שאלקות הוא טוב ונפלא. שזהו הבכן הנשאר מההתבוננוי בגדולת והפלאת אוא"ס ב"ה. ומזה נתפעל בלבו באהבה כו'. והתפעלות הזאת אינה התפעלות עצמיות. שאין הלב בעצם מצ"ע מתפעל על האלקות כ"א שפועלי עליי שתתפעל כו' (וממילא אין ההתפעלות בעומק כ"כ כ"א בבחי' חיצוניות לבד כי בחיצוניות הלב גופא יש ג"כ פנימיות וחיצוניות) לפי שאין הענין האלקי נרגש בלבו. ואף גם ההתבוננוי והחשגה שבו אינו נרגש בלב. ויש כאן הפסק בין התפעלות המוח להתפעלות הלב שאחר שמתפעל במוחו אז כשמתקצר ההתבוננוי בהבכן מתפעל בלבו ע"ז. ובעת התפעלות הלב כבר נתעלם ונסתלק ההתבוננוי שבמוח. וממילא התפעלות הלב היא בקטנות (ואין הכוונה כמו הקטנות שבההתבוננות בדרך כללית כי שם באמת אין התפעלות המדות כלל רק דמיון שוא ואין זה עבודה כלל כנ"ל. אבל בכאן הי"ה מתפעל ממש במדות שבלב. והיא עבודה שבלב באהוי"ר הן מצ"ע ומצד קיום המצות שנותן בהם חיות וכן בבירור הנה"ב כו'. אלא שבכללותה היא בבחי' קטנות וחיצוניות. מפני שאינו מאיר האור האלקי וההתבוננות בלב כו' כנ"ל) ובמהרה נפסקת ההתפעלות כו'. וכ"ז הוא מפני שבמוחו ג"כ אינו מאיר האור האלקי בעצמו. משא"כ כשההתקשרות במוחו הוא בעצם האלקות המושג ומאיר האו האלקי עצמו במוחו. עם היות שהוא ג"כ מלובש בלבושי השגה. אבל הלבושים הן כעין מעבר והעיקר נרגש אצלו האור האלקי אז הואר נמשך ומתפשט ממילא גם בלב. וחיינו שהעצם האלקות המושג במוח נרגש כמו שהוא בלבו ג"כ. ואז ממילא הלב מתפעל על עצם האלקות. והוא בחיי התפעלות עצמיות שהלב מתפעל ממילא מצד עצמה על עצם האלקות מצד ההרגש האלקי הנרגש בה כו'. וממילא יש קיום להתפעלות זאת מאחר שהיא התפעלות עצמיות כו'). (ואל יאמר האדם איך יבוא לכלל עבודה זו. הנה

זהו כאשר לא נסה עדיין לגשת לעבודה אמיתית זו נדמה אליו אשר הדבר רחוק ונפלא ממנו (ויש בזה ג"כ תערובות תחבולות היצר שאינו רוצה בעבודה כזו ה"ה זורק בו טפה מרה משפלות של שקר לאמר איך תבוא לעבודה גדולה שאינו מערכך כלל ולמה תיגע על דבר נעלה מאתך) אבל באמת לא נפלאת היא ולא רחוקה היא כלל אדרבה קרוב הדבר לכל מי שיש לו מוח ולב שיכולתו להעמיק ולקשר א"ע לאיזה ענין. ויש בכחו ויכולתו לקשר א"ע להעצם האלקות המושג במוחו (ובפרט אשר בחסדו חסד עליון הנה הוא יתי נדרש לכל הדורשים אותו באמת כוי) וכשיקשר א"ע בחוזק יבוא לבחי' הרגש והתפעלות הנ"ל במוחו ולבו כוי. ובודאי צריכים לזה יגיעה רבה. אבל לא נפלאת היא ממנו כלל וכלל. רק שלא יתרשל לייגע א"ע ביגיעת המוח להבין ולקשר א"ע כוי (וידוע הוא דיגיעת המוח הוא בנקל הרבה יותר מיגיעת הלב, דכאו"א מוחו ברשותו כוי כמ"ש בסש"ב. ומשו"ז בנקל יותר אופן עבודה זו והוא ההתקשרות בעצם האלקות המושג כוי) וע"י יגיעה בנקל לו לבוא לזה וכמאי יגעת ומצאת תאמין כוי) והעצה לזה שיחיי לו בנקל בתפלה להתבונן ע"ד הנ"ל. הוא שירגיל האדם א"ע לעסוק בעיון באיזה ענין גם בשאר היום. והיינו שיעשה לו עת וזמן להתבודד ולהעמיק דעתו היטב באיזה ענין בדא"ח כשעה או שתים. ובריבוי ההרגל במשך זמן יבוא לו בנקל בשעת התפלה להאריך ולהעמיק בהתבוננות ע"ד הנ"ל שיאיר האור במוחו ולבו כנ"ל ולפעול ישועות בנפשו כוי כמשי"ת.

קיצור: יבאר שישנה התפעלות הלב הבאה רק מן הבכן. ואיננה בעומק ונפסקת מהרה. והעיקר הוא אשר עצם אור האלקי מאיר במוחו, וזה בא ע"י יגיעה. והעצה להרגיל עצמו להתעסק בלמוד בעיון רב.

ז. והנה זו היא רעה חולי אשר הרבה מאנ"ש נלכדים בזה בזחי"ז. כאשר מצינו רבים העוסקים הרבה בדא"ח וגם בענינים עמוקים ומייגעים א"ע להבין הדברים על בורים (ויש מהם אשר כל עסקיהם הוא בענינים עמוקים דוקא כמו במדריי שלמעלה מאציי דוקא ובעצמות אוא"ס במדריי שלפני הצמצום. ובענינים אחרים כמו בענין בריאת יש מאין שמבחיי מלי דאציי לבי"ע ובענין ממכ"ע וסוכ"ע וכ"ש בפרטי מדריי דבי"ע ובענין עבודת המלאכים באמירת קדוש וברוך וכדומה בהענינים. אינם חפצים לעסוק בהם ולא נחשב בעיניהם לעסק כלל. ולפי קטנות דעתם קוראים זה בשם ענינים נמוכים. והוא מפני שאינם יודעים העמקות בענינים אלו. ובשוי"א אינם יודעים כלל תוכן ענינים אלו על בוריים. ואין להם שום חיות בענינים אלו ואינם מוצאים בהם תועלת לנפשם (מפני העדר נתינת נפשם לעבודה בתפלה אשר באמת עיקר העבודה עכשיו היא בענינים אלו ביותר) כי"א כל עסקיהם הוא בענינים הגבוהים שנראה בהם העמקות ובזה הם חפצים מצד ההשכלה שבהם. ומהם שמייגעים א"ע לריק ואינם משיגים כלל אמיתית הענינים (רק שמדמים לעצמן שמשיגים אבל באמת אינם משיגים כלל אמיתית הענין) מפני שענינים אלו אינם

נתפסים כ"כ מצ"ע בלבושי ההשגה ממש מצד הדקות והרוחניות של הענינים האלו שהן למעלה מהשגה ממש (ועיקר הידיעה בהם הוא בבחי' פנימיות בינה ובהנחה בנפש הנקי' אובניתא דלבא) וממילא מהפכים ומבלבלים הדברים כוי (וזה נמצא גם באלה ששכלם טוב והיי ביכולתם לחשיג הדבר לאמיתתו ומ"מ מהפכים כוי. והיינו מפני שרוצים להיות משכילים בכח עצמן דוקא ולחדש חדשות. ואינם מסורים ונתונים לדברי כ"ק אבותינו רבותינו הקי' זצוקללהי"ה נ"ע זי"ע. להעמיק היטב בדבריהם ולהבין מה שהם אומרים. כי"א בכל דבר שרואים מיד רוצים להמציא בזה המצאות והשכלות ולחדש חדשות כוי, וממילא אין להם אלא חידושם הזר והבלתי אמת לגמרי. ואמיתית הענין אינם יודעים כלל. אדרבה מהפכים אמיתי הכונה לגמרי כוי. ומגלים פנים בפנימיות התורה שלא כהלכה. ר"ל. ושארי להו מאריי כוי. והרי אנו צריכים להיות מסורים ונתונים בכל נפשינו ודעתינו לתורת אמת אשר הנחילנו כ"ק אבותינו רבותינו הקי' זצוקללהי"ה נ"ע זי"ע. ולייגע הרבה להבין דבריהם הקי' ולהיות רק כלי לקבלה להבין ולקבל אמיתית דבריהם, ובריבוי לימוד בכמה וכמה ענינים ובריבוי יגיעה יכולים להשכיל בדבריהם השכלות אמתיות והשי"ת יאיר עינינו כוי). ומהם אשר מוסיפים עוד חטא כוי ומגשימים את הדברים מאד בזה שמביאים אותם בישות דהשגה ובלבושי הגשמה כוי (והיינו מצד גסות כלי השגתם וכידוע שיש מי ששכלו דק ויש ששכלו גם כוי והוא רחום יכפר כוי).

קיצור: יתאונן על העוסקים בענינים עמוקים דוקא. והוא לסיבת העדר התמסרותם לעיין בעומק דברי רז"ל ומהם עוד מהפכים הדברים ומגשימים בישות דהשגה.

ח. ורבים גם מהעוסקים בדא"ח כדבעי למהוי ויש להם חוש טוב. וממעטים מאד בתפלה שמתרשלים לייגע א"ע בתפלה. ועפ"י הרוב הם מתפללים כפי הרגילות ככל אדם. ולפעמים כשמתעורר לבבם הנה תפלתם רק בהתבוננות בכללית ובדרך קצרה הנ"ל. שאין זה עבודה כלל כנ"ל. ועי"ז גם יגיעתם בעסק דא"ח הוא לריק חי"ו. כי הנה מלבד אשר כל חיות וקיום עסק התורה ועסק המצות הוא התפלה דוקא. וכמ"ש בסש"ב דאהוי"ר הן מקור הרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת. וכמו"כ בעסק התורה שיהי' הלימוד כדבעי למהוי ושירגיש חיות ואור בעסק התורה הוא ע"י הקדמת התפלה. דלכן נמשלה התפלה לחיי חוליות השדרה שמעמידים כל הגוף כוי כמ"ש בלקו"ת דיה לא הביט און כוי. הנה לבד זאת קיום הידיעה וההשגה שמשיג באלקות בלימודו בדא"ח הוא דוקא כשנחקק ונרגש הענין במוחו ולבו בתפלה. אבל בלעדי זאת נשכח ונאבד הענין אצלו וכל יגיעתו בלימוד בידיעת אלקות הוא לריק חי"ו. ועז"נ (משלי י"ז) למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין. שגם אם מייגע א"ע לקנות חכי' וידיעה בלימוד אם אין הדברים נחקקים במוחו ולבו בעבודה שבלב זו תפלה נאבד אצלו הענין לגמרי במשך זמן מה (וירתי תרתי גיהנם כוי). כי

הלימוד מצ"ע הוא הידיעה וההשגה לבד, אבל אינו נחקק עצם הענין האלקי בפנימיות ועומק נפשו. וכשמתפלל אחי"כ בענין הזה בהתבוננות בדרך כללית ובקיצור הענין הזה בלבד (וכ"ש כשאינו מתבונן כלל בתפלה) הנה במשך הזמן בדרך כזה יתקצר אצלו הענין וישכח אריכות ההשגה מעט מעט עד שיהי כלא חי. כ"א כאשר פרטי הענין האלקי בכל פרט ופרט שבו נחקקים במוחו ולבו בתוך תוכם בבחי עצמיות כוי כנ"ל שזהו העבודה דתפלה. אז הוא מתקיים בנפשו בבי' קיום נצחי ותמיד הוא בבחי קירוב לאלקות כוי. זאת ועוד אחרת מצד התלבשות הנשמה בגוף ונה"ב. שהנה"א מלובש בלבוש חומרי וגם דנה"ב הטבעי אשר מדותיו הטבעים הם תקיפים וחזקים מאד (ובזה יש כמה חילוקי מדריי וכידוע שיש גי חלוקות כללית בנה"ב הנקי שור כשב ועז. דעז הוא עז שבבהמות בבחי תקיפות וחוזק ביותר שאינו ניזוז ממקומו כלל משום דבר. ואינו בבחי התפעלות כלל ואינו ניכר בו שום תנועת עזות ותוקף כ"א עומד קיים במקומו בלי שום הזזה בעצמו. וניכר רק כשנוגעים בו לפעול בו איזה דבר. אז ניכר תוקפו וחזקו שאינו מתפעל משום דבר כלל כוי. ושור הוא שור נגח שמראה תוקפו וחזקו לנגח ולבעוט כוי (ובזה נקל יותר לפעול הזזה לטוב מפני שיש בו תנועת התפעלות. שזהו מצד חלישות הישות שאינו בתוקף כ"כ ולכן הוא מתנענע כוי). וכשב טבעו רך ובקל לכפותו ולהפכו כוי. (ובפרטיות יש בזה כמה וכמה פרטים וחלוקי מדריי) אשר ע"ז הוא תכלית ירידת הנשמה בגוף בכדי לברר את הנה"ב לזכך את המדות טבעיים ולאכפייי לסט"א כוי. וכך נקצבו לאדם ימי חייו בעוה"ז לפי הבירורים שצריך לברר וכמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה כוי בהם אותיות בחמה כוי כמ"ש במ"א. ועיקר הזיכוך והבירור הוא ע"י העבודה דתפלה דוקא. אם העבודה היא בהעניינים שגם השכל הטבעי דנה"ב יכול להבין זאת הרי הנה"א פועל בו (ע"י אריכות התבוננות ובהעמקת הדעת כנ"ל) שגם הוא יבין וירגיש את הענין האלקי ובהתפעלות האהוי"ר דנה"א מתפעל גם הנה"ב באהוי"ר כוי. ואם העבודה היא בענינים שלמעלה מהשגת השכל הטבעי. הנה בהתגברות התפעלות המדות דנה"א הי"ה מתגבר על המדות טבעים דנה"ב להכניעם כוי. והיינו כשמתפעל באהבה אמיתית לאלקות הרי האהבה הזאת מתגברת על האהבה זרה דנה"ב לתאוות ותענוגים גשמיים להכניעה שלא ירצה בזה כוי. וכמ"ש בסש"ב הי"א פ"ט ואהבת הי כאשר בוערה בלבו כוי מעומקא דלבא שבחלל הימני שיהי תוכו רצוף אהבה מלא וגדוש עד שתתפשט גם לחלל השמאלי לאכפייי לסט"א יסוד המים הרעים שבה כוי. וכמו"כ בכל מדה בפרט כוי (וכפי אשר ידע אינש בנפשיי מדותיו הרעים באיזה מדה פרטיות ביותר. צריך לעורר בתפלה ביותר המדה דקדושה שלעומת המדרה רעה בכדי להכניעה ולשנותה כוי). וגם ידוע דעיקר הבירור הוא ע"י הדעת. שהדעת מבחין בין טוב לרע. וכמאי אם אין דעה הבדלה מנין. דעיקר ההבדלה בין טוב לרע הוא ע"י הדעת. כי הנה ענין הדעת הוא ההרגשה כנ"ל. ולזאת בכח הדעת דוקא מבחין שזה טוב וזה רע כוי. וכמו

בגשמיות שהאדם מרגיש באיזה כאב שיארע באי מאבריו שההרגשה היא במוח. והיינו ע"י גידי ההרגשה שנמשכים מן המוח לכל האברים ע"ז מרגיש הכאב שבאבר ההוא והיינו במוח הדעת דוקא. וכמו יוסף דעת יוסף מכאוב דכשהדעת יותר ח"ה מרגיש יותר יכאב לו יותר. והתינוק אינו מרגיש כ"כ באיזה כאב מפני העדר הדעת שבו. וכמו"כ הבהמה שאין לה דעת אינה מרגשת כ"כ בהכאה וכאב כמו האדם (ומ"מ מרגשת קצת מפני כח המדמה שבגידי המוח שלה כו') וכמו"כ בהרגש הטוב של ממון וגדולה ולחיפך הרגש הלב דשפלות ודלות הוא במוח הדעת דוקא וכנ"ל בענין אכזריות ורחמנות שאינו תלוי בהשגת והבנת השכל שגם אם מבין שפלות חזולת מ"מ כשאין לו הרגש אינו מתפעל לרחם. וכשיש לו הרגש ח"ד מתפעל לרחם עליו. וכמו"כ להתפעל בדבר טוב הוא מצד ההרגש דוקא. נמצא דההבחנה לבחור בטוב ולמאום ברע הוא ע"י הרגש הדעת דוקא.

קיצור: יבאר כי תפלה מביאה חיות בהשגה, ובפרט במה שנוגע לבירור הנה"ב אשר בו ג' מדריי כלליות עז שור כשב. והבירור הוא ע"י דעת המבחין ומבדיל.

ט. וכמו"כ יובן בעבודה בתפלה כשהוא בהעמקת הדעת שנרגש האור האלקי במוחו ולבו ח"ה מרגיש את הטוב ר"ל את העילוי דאלקות ומתפעל באהבה ורצוא אליו יתי. וכמה שמרגיש את העילוי דאלקות ח"ה מרגיש את השפלות והפחיתות של הרע. ולכן נקבע בנפשו הבחירה שבוחר בטוב ומואם ברע. ולפי אופן אמיתת ההרגש (בהעילוי דאלקות והפחיתות של הרע כו') כן הוא אמיתת הבחירה לבחור בטוב ולמאום ברע שמואם באמת בהרע כו'. ונמצא דעיקר הבירור והזיכוך דמדות הטבעים הוא בעבודה בתפלה דוקא. משא"כ בלימוד התורה גם בלימוד הפנימיות בדא"ח בידיעת והשגת אלקות אינו פועל הבירור והזיכוך במדות הטבעים (וכנ"ל דהבירור מלמעלמ"ט ע"י התורה הוא בנשמות גבוהות דוקא. אבל ברוב הנשמות הבירור הוא בבחינת מלמטלמ"ע כו') וה"ה בתקפן כמו שהן (וגם אם יקשר ויעמיק דעתו בעת הלימוד כנ"ל שצריך להרגיל א"ע כך כו'. מ"מ אין ההרגש וההתפעלות אז כ"כ, עם היות שגם בלימוד הטוב מתפעל קצת שזה טוב וזה כו' וצריכים לבחור בטוב כו'. אין זה בבחי' פנימיות כ"כ להיות בקביעות בנפש ומתבטל במשך זמן מה כו'. מפני שבעת הלימוד גם בלימוד הטוב אין ההרגש וההתפעלות בזה כלל כמו בעת התפלה שהוא עת רצון למעלה ולמטה שהיא עת מוכשר לקליטת האור כי טוב כו') ולכן יכול להיות שגם אם לומד דא"ח הרבה והוא רחוק בעצמו לגמרי מאלקות ואדרבה לחיפך כו'. וכמו שיש כמה בנ"א שלומדים דא"ח ומתפעלים מטוב הענין ומיד כשפוסקים מללמוד עושים החיפך לגמרי כו'. ועוסקים בהוללות וליצנות ויש גם בניבול פה וכדומה ובקירוב מאד לדברים האסורים עד שעלולים ליפול חיו ברע גמור ר"ל. וכ"ז הוא מפני גסות הרע שבנפשם שהוא בתקפו כתולדתו ולא ניזוז אפי' זיז כ"ש. (ובפרט מי שהוא חומרי וגם

בטבעו כמשי"ת. ולהיפך מי שיש לו לב נשבר בטבעו הלימוד הטוב פועל בו הזזה קצת כנ"ל. מ"מ זהו רק לפי שעה ושיהיי בקיום זהו ע"י התפלה דוקא וכוי כנ"ל). ובהעדר העבודה בתפלה גם מה שלמד וידע נהפך לו לסה"מ בקרבו ר"ל שנעשה ע"ז יש וגסה"ר ביותר. והוא נוקב ויורד בנפשו עד שמפילו ר"ל. וכמו שהאריכו בסי מוסר הראשונים בענין הגאוה וגה"ר שהוא אבי אבות הטומאה לפי שהוא תכלית הישות וגסות הרע ומקור לכל המדות רעות. ועמ"ש בפ"ק דסוטה. וז"ש למ זה מהיר ביד כסיל לקנות חכמה כוי דמאחר שלב אין. טוב היי לו שלא היי קונה חכי כלל ולא היי בבחיי גה"ר עכ"פ. ולזאת החפץ בחיים לא יפטור א"ע בלימוד דא"ח לבד. כ"א העיקר שבלימוד הזה ייגע א"ע ביגיעת נפש ויגיעת בשר בתפלה להתבונן ולהעמיק דעתו היטב שיהיי נרגש האור במוחו ולבו ולהתפעל באהוי"ר אמיתיים ואז פועל ישועות בנפשו בקיום התומ"צ ובזיכוך המדות טבעיים. והאור האלקי נחקק ונקלט בנפשו בבחיי קיום נצחי כוי כנ"ל:

קיצור: יבאר שתפלה הוא דעת ואז נקבע בנפשו האור האלקי. ובלא העבודה דתפלה יכול ללמוד דא"ח ויהיי ח"ו הפכי ממש.

י. **אמנם** מי שאין דעתו יפה כ"כ לקשר א"ע בעצם הענין האלקי. מ"מ יכול לעבוד את הי בתפלה בהתבוננות בהענינים הידועים לו בהעמקת הדעת לקשר א"ע בהחשגה והתבוננות היטב עד שיורגש הענין היטב במוחו. וגם ירגיש בלבו את הטוב דאלקות עד שיתעורר בלבו באהוי"ר (לפי ההתבוננות במה שמתבונן כוי) בהתגלות הלב. והנה פרטי עניני ההתבוננות בתפלה ידועים המה. ובכללות ההתבוננות בפסוד"ז הוא בגדולת אוא"ם ב"ה בענין ההתהוות שיש בזה גדולת והפלאת אוא"ם ב"ה המבוארים בב"ש ובהמזמורים דפסוד"ז. וגם ההתבוננות בהילול ושבח וביטול דחיצוניות העולמות ובבק"ש בשירת מלאכים העליונים שאומרים קו"ב ואיך שבטלים בתכלית באוא"ם ב"ה. ואח"כ בק"ש בפסוק שמע ישראל (שהוא שירת הנשמות) בענין אחדות הי מצד העולמות. איך שהוא אחד בז' רקיעים וארץ ודי רוחות העולם בבחינת יחיד ממש כוי כמ"ש במ"א באריכות. ובבשכמל"ו איך שכל ההתהוות העולמות וחיותן הוא רק מבחיי שם דכבוד מלי שהיא בחיי הארה דהארה דהארה בלבד כוי. ובכ"ז יתבונן באריכות ההתבוננוי בפרטיות דוקא לחבין הדבר היטב ובהתקשרות והעמקת הדעת שיוקלט ויונח הענין היטב כמוחו ויתפעל בלבו מהטוב והחפלאה דאוא"ם שיתעורר בבחיי אהבה ורצוא בחפיצה וחשיקה לדבקה בו יתי. ולא ירצה בשום דבר זר ח"ו. כ"א בבחיי רצון א' לחי יתי כוי. ובאהבה זו יהיי אצלו קיום התומ"צ בבחיי חיות פנימי ועצמי כוי ויהיי בבחיי קירוב לאלקות בכל ענייני כוי.

קיצור: יבאר שעיי העבודה בתפלה יש חיות בקיום התומיצ.

יא. והנה בכדי לפתוח מוחו ולבו שיוכל לעבוד את הי בתפלה. צריכים לזה חכנה בנפשו לחיות כלי הראוי לקבל אור (וזו היא חסיבה מה שיש כמה שמתפעלים דוקא מהתבוננות בדרך כללית דוקא. וכשמתחיל בעת מעשה להתבונן בהענין בפרטיות יותר מתקרר לגמרי. והסיבה היא מפני שאינו מוכן בנפשו לקבל אור ואינו כלי לזה. ולזאת מהתבוננות בדיכ הייה מתפעל להיות שהוא בבחיי מקיף לבד וידוע דלגילוי אור בבחיי מקיף איצ כלי. אבל כשמתבונן בפרטיות יותר שהוא הגילוי בבחיי פנימיות לזה צריכים כלי דוקא כוי). וחכנה זו יש בה כמה פרטים. א) שצריך להסיר מדעתו כל טרדא שלא יטרד ויבלבל אותו בתפלה. שזהו משארזיל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל והיינו שלא ימהר להתפלל מיד בבואו מהחוץ (היינו מעניניו הגשמיים והחומריים) אלא ישהה כשיעור שיסלק ויסור מאתו עניניו הקודמים שלא יבלבלו אותו (וכמייש פיי זה בשויע אויח סיי צי). ואם בדית ארזיל אין עומדין להתפלל לא מתוך דין כוי אלא מתוך הלכה פסוקה כוי. כייש במילי דעלמא (ואף גם שאינו עוסק בעניני הויות העולם. מימ שלא בעת התפלה בעת שהוא פנוי מלימוד העין רואה והלב מהרהר בכמה דברים גשמיים ולא הרהוריי רעים כיא הרהורי דברים בעלמא) צריך להסירם מהלב לגמרי. ויכין אייע להתפלל ובהכנה זו יתחיל ללבוש הטויית. (ובזה יש רבים המתאוננים שאינם יכולים להסיר הטרדות מלבם. אמנם צריך האדם לשום אל לבו. הלא בעניניו הגשמיים כמו בשינה עדיימ הייה מסיר טרדת לבבו ויישן. הרי יש ביכולתו להסיר טרדותיו ודאגותיו בשביל ענין גשמי המוכרח לגופו. אייכ מכייש שיש ביכולתו לפעול כזאת בדבר הנוגע לנפשו ואם היתה חביבה עליו השעה דתפלה בקל חיי מסלק מלבבו כל דבר המטריד ומבלבל. ואם אינו בקל כייכ יעשה חשבון בנפשו כניל אם על דבר גשמי הנני פועל בעצמי להסיר הטרדא כייש בדבר רוחני הנוגע לכל חיי נפשי כוי. ובכדומה מחשבונות כאלו יפעול זאת. ובכלל זה גייכ שיעמוד בתפלה על מקום אחד ולא ילך אנה ואנה. כי לבד מה שההילוך בתפלה מבלבל הכוונה וההתבוננות. (ולא כאותן שמטעין אייע ואומרים שדוקא בעת ההילוך יכולים להתבונן בטוב יותר בהתרחבות המוח והלב. והוא טעות גמור שאין זה רק התרחבות הרוח החיצוני והרגש עצמי ואין בזה שום פנימיות. כי לאמיתת רוחב ההתבוננוי בבחיי פנימיות אדרבה ההילוך מבלבל) הנה לבד זאת לא ימלט אשר בעיניו יראה את כל הנעשה בבית ובחוץ ויטרד ויבלבל אותו. ולזאת צריך לעמוד במקום אי וישים דעתו ולבו אל התפלה לבד כוי. ב) אחר שלובשים הטויית טוב לחשוב קודם התפלה איזה ענין בדאיית כחצי שעה או יותר (וגייכ בעמידה או בישיבה על מקום אי דוקא) ובזה יפתח מוחו ולבו שיהיי כלי ראוי לקבל כוי. ולפעמים טוב לעשות כזה גם קודם ברכת יוצר. ג) עוד זאת צריך האדם לפעול השפלות בעצמו וכמארזיל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. והוייע

הכנעה ושפלות ע"י שיהי ממארי דחושבנא לחשוב היטב כל פרטי עניניו במחדו"מ אשר לא לחי המה שעי"ז נתרחק מאלקות בתכלית הריחוק ומכ"ש שאינו כלי לאור חי וקדושתו. וכמו דירת המלך שצריכה להיות מנוקה מכל מיאוס ולכלוך. משא"כ אם אינה מנוקה הרי אינה ראוי להיות דירת המלך כו'. וכמו"כ הוא באדם שכאו"א צ"ל כלי ומשכן לאור חי וקדושתו וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד כו'. וצריך להיות מנוקה ומזוכך מכל לכלוך ומיאוס הרע ואז הוא כלי ראוי לאור חי כו'. משא"כ אם אינו מנוקה והיינו לבד זאת מה שמהות ועצמות הנה"ב הוא בתקפו כתולדתו אצלו ולא ניזוז ממקומו עדיין. עוד זאת יש לו שליטה וממשלה בגופו להתלבש בשלשה לבושיי שהן מחדו"מ להתאוות תאוה ולהרהר בזה. וגם לדבר בדבר חמדת לבו ותאותו. או בדברי ליצנות והוללות כו'. וכן במעשה כשעושה בפועל את חמדת ותאות לבו אפי בדברים המותרים כשעושה למלאות תאות נפשו. או בדבר שהוא מותר ולא להכרח לו כלל כ"א לעדון ולתענוג להתענג בהם בתענוגי בנ"א כו'. וכמו"כ המתכעס בפועל שזהו ג"כ בכלל מעשה. וכ"ש כשעושה דבר מחמתו וכעסו כו'. שבכ"ז הרי נעשה מאום ומלוכלך ממש עד שאינו ראוי כלל להיות דירה ומשכן לאור חי שישכון בתוכו כאשר צ"ל באמת שישכון בו האור בפנימיות כו', ואדרבה נעשה מרכבה להיכלות הטומאה כו', ואף גם אם לומד תורה הרבה אין אור התורה מאיר בפנימיותו אדרבה הוא בבחי גלות ושבי אצלו, וכמו הנה"א שהוא בבחי גלות ושבי בהנה"ב שמקיפו ומסתירו מכל צד כמ"ש רשע מכתיר כו', והיינו דהתגברות התאוה דנה"ב וכן כל הלבושים צואים דנה"ב מלבישים את הנה"א ומסתירים ומכסים עליו עד שאינו יכול לצאת מתוך השבי להתפלל אל חי בבחי דעת והתבוננות וכ"ש בבחי פנימיות הלב שלמעלה מן הדעת והתבוננות כו' ועיין מה שכתוב באגה"ק סי' ד' ד"ה אין ישראל נגאלים אלא כו' וכמו כן גם התורה שלומד הוא בבחי גלות ושבי אצלו שאין אור התורה פועל בו מאומה, אדרבה הקליפה והסט"א דנה"ב מושלים ושולטים ויונקים ממנו שנעשה לו סה"מ כו', וכן גורם גלות השכינה למעלה להשפיע להיכלות הסט"א (שהחיות האלקי הוא בבחי גלות בהם כו') אשר שנאה נפשו יתי כמ"ש באגה"ת פ"ו ובאגה"ק ד"ה הנ"ל, ועמ"ש בסש"ב פכ"ד ופכ"ט ופ"ל, וכאשר יעשה חשבון צדק הנ"ל בנפשו איש איש כפי אשר יודע את מכאוביו ופרטי נגעי נפשו, יתמרמר באמת בנפשו מאד מאד על כל הנ"ל ויהי נבזה ושפל מאד בעיני נפשו וישבר רוחו בקרבו ויהי בבחי לב נשבר ונדכה באמת ואז נעשה כלי לאור חי שישכון בתוכו כמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא כו', והנה ענין המרירות והשפלות הנ"ל צ"ל רק לעתים ובעת וזמן המוכשר לזה, והזמן המסוגל לזה בד"ה הוא בתיקון חצות כמ"ש באגה"ת פ"ז (אבל א"צ בכל יום הגם שבזהר כי שבכל לילה צ"ל ממארי דחושבנא וכ"נ ממארז"ל, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש דמשמע שהוא בכ"י, היינו שרז"ל דברו בצדיקים שהם בצלמנו כדמותנו, ר"ל שהן כפי

ההנהגה בעולמות עליונים כן ההנהגה בעולם הקטן שלו שמדת היום הוא אור שהוא בחי׳ שמחה וכמארז״ל אורה זו שמחה, ומדת לילה הוא בחי׳ דין, שבעבודה הו״ע מרירות ועצבות שמבחי׳ גבורות שבנפשו, ולכן צ״ל ממארי דחושבנא בכל לילה, אבל שאר כל אדם א״צ בכל לילה כ״א לעתים, וגם שיחי׳ ביחידות דוקא שלא בפני אדם, כי ידוע דתיקון חצות הוא התחלת ויסוד העבודה דכל היום, ולכן צ״ל בסתר כמו יסוד הבנין שהוא טמון בארץ כו׳) והעיקר בשעה שהוא עצב בלא״ה ממילי דעלמא כמ״ש בפ״ב פל״א, דמה שהוא עצב הוא שמזכירים אותו מלמעלה לחיות ממארי דחושבנא כו׳ (אם לא מי שיש לו חטאים ועוונות ממש שצריך להמשיך עליו מרירות שבנפשו ע״י תעניות וסיגופים בכדי שיגיע ללבבו המיצר דחטאים שלו ויתמרמר ע״ז ויחי׳ בבחי׳ לב נשבר כו׳) ואחר מרירות הנ״ל ישמח נפשו בענינים המבוארים בפ״ב בפל״א ופל״ג וילמד דא״ח בכדי להתפלל בשמחה וכמ״ש עבדו את ה׳ בשמחה כו׳ כידוע. ד) ואם הכנות הנ״ל לא הועילו לנפשו לחיות כלי ומכון לשבתו יתי׳ (והיינו מפני שהחשבון הנ״ל לא נגע ללבבו כדבעי ולא נשברה לבבו באמת כו׳) צריך לעורר בתפלה ר״ר על נפשו איך שירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כו׳. דלמעלה בשרשה ח״ה גבוה מאד למעלה מעלה משרש המלאכים וחיתה עומדת תמיד באהוי״ר כמ״ש חי ה׳ אשר עמדתי לפניו דאהוי״ר שלה חי׳ למעלה באין ערוך מהאהוי״ר דמלאכים, ובפרט כאשר ידוע דשרש שרשה הוא בבחי׳ פנימיות ועצמיות או״ס ב״ה כמ״ש במ״א בארוכה, וירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה״ב שגם עבודתה במוח ולב אינו בערך כלל לגבי עבודתה הקודמת כמו שחיתה למעלה, וגם ע״ז צריכה יגיעה רבה ועצומה, ובפרט מה שהורידה הוא ע״י מחדו״מ שלו הלא טובים שע״ז נאסרה ונקשרה בבחי׳ גלות בנה״ב עד שאינה יכולה כלל לעלות משם ולעבוד את ה׳ גם לאחר ריבוי יגיעה והכנה רבה הנ״ל, ונמצא שהרחמנות על הנפש גדול ועצום מאד, וע״ז אנו אומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו ברחמיך דוקא כי אנו אין אנו יודעים כ״כ גודל הרחמנות מפני שאין אנו יודעים ומרגישים כ״כ מעלתה כמו שחיתה למעלה, וגם אין אנו מרגישים הירידה כ״כ כו׳, ולזאת אנו מבקשים ברחמיך הרבים שהכל גלוי וידוע לפניך רחם עלינו כו׳, ועיקר התעוררות ר״ר הוא בברכת אהבת עולם כו׳, וזה בנקל לאדם לעורר ר״ר על נפשו שירגיש בנפשו את הרחמנות כו׳, וברית כרותה למדה״ר שאינה חוזרת ריקם מלפניו יתי׳ וברחמיו המרובים ירחם עליו ויפתח מוחו ולבו לעבדו יתי׳ באמת כו׳. ה) והכנה פרטיות לתפלת שמו״ע בפרט הוא שיתבונן שהוא עומד לפני ממה״מ הקב״ה ומדבר לנוכח ברוך אתה ה׳ כו׳ אתה גבור כו׳ אתה קדוש כו׳ אתה חונן כו׳ השיבנו אבינו וכו׳, ובפרט כשיתבונן (בהתבוננות קצרה אבל בהתקשרות כו׳) בגדולת ורוממות האי״ס איך שכולא קמיי כלא גם המדריי היותר עליונים וכמא׳ כ״ע אע״ג דאיהו אור צח אור מצוחצח (ועמ״ש בפרד״ס בשער הצחצחות פאו״ב דאור קדמון אור מצוחצח אור צח הן ג׳ ראשי ראשין, ולפמש״ש פ״ג הן בחי׳ ע״ס

הגנוזות בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום כוי כמ"ש במ"א) אוכם הוא קדם עה"ע, וכל נהוראין מתחשכאין קמיי לפי שכולן הן בחיי אור בלבד שאין ערוך כלל וכלל לגבי העצמות, ועצמו המאור הוא בהתגלות שנמצא בכל מקום ומקום ממש (שאינו שייך בו חי"ו העלם וגילוי כלל וכלל כוי כמ"ש במ"א) ולפניו יתי ויתי עומד ומתפלל (ויובן עפמ"ש במ"א בענין אתה הוא הי לבדך אתה עשית כוי) ומדבר לנוכח כוי, וכשיתבונן בזה תפול עליו יראה גדולה ויהי בבחיי ביטול פנימי בנפשו שזהו עיקר ענין שמו"ע שיהיי בבחיי ביטול דוקא וכמ"ש במ"א החפרש בין אופן העבודה דק"ש לאופן העבודה דשמו"ע.

קיצור: יבאר הי הכנות אל העבודה דתפלה א) להסיר כל מחשבה ממילי דעלמא. ולעמוד במקום אחד. ב) לחשוב דא"ח בלבישת טויית. ג) לפעול השפלת עצמו ע"י מרירות. ד) לעורר ריר על נפשו. ה) להתבונן שעומד לפני עצמות א"ס ב"ה.

יב. אמנם יש כמה בנ"א שהגם שעוסקים בדא"ח אינם כלים כלל לאור הדא"ח (ומכ"ש שאין להם חוש החעמקה וההרגש שנת"ל בענין ההתבוננות האמיתי דתפלה בבי האופנים הנ"ל). והסימן ע"ז הוא שאין להם שום חפץ ותשוקה ללמוד דא"ח ולייגע ולהעמיק בזה, עם היות שמשתוקקים לשמוע דא"ח ויודעים ומתפעלים קצת מהענין וחוזרים מה ששומעים כ"פ, אבל ללמוד בעצמם ולייגע א"ע לידע את הענינים היטב להבינם על בוריים ומכ"ש לידע עמקות הענינים, היינו לידע כל ענין לעומקו כוי אינם חפצים כלל, גם במה ששמעו אינם חפצים לידע ולהבין הדברים היטב כוי, והלימוד בדא"ח הוא למשא כבדה להם ואינם מוצאים בזה שום תועלת לנפשם (וכן הוא האמת שאין להם שום תועלת בהלימוד מאחר שאינו מאיר להם שום אור בנפשם כוי) ומובן אשר רע ומר מאד חולי רעה זו, דאיש אשר אלה לו לבד שאין לו חיות באלקות, ומעט התפעלות שחיי לו בשמעו דא"ח ג"כ מתעלם ומסתלק ממנו במהרה ונשאר רק בחיצוניות הדברים לבד, וגם אינו שייך כלל להעבודה דתפלה כמובן מכל מה שנת"ל, וממילא אין לו חיות בקיום התומ"צ ואינו מברר ומזכך כל מדותיו הטבעים, הנה בכללותו הוא חיצוני מאד ואין לו שום הרגש פנימי בשום דבר, ולזאת כל עשיית הטוב שלו אין לו יסוד נאמן, ועושה את הטוב רק מצד הרגילות לבד שמורגל בהנהגה זו (ויש בזה חילוקים באופן הרגילות, אם הרגילות היא הרגלה טובה וחזקה ונעשה כעין השרשה בנפשו, והיינו מפני שחיי תמיד בין חבירים טובים ולא ראה את החיפך כ"כ וממילא הומשך והורגל בטוב ברגילות חזקה) ה"ה רחוק יותר מרע, ואם אין הרגילות בחוזק כ"כ (מפני שחיי לו גם חבירים רעים ואם כי לא חיי כמוהם אבל ראה את הרע ונמשך קצת כוי) ה"ה קרוב יותר אל הרע, ויכול להיות שהטוב והרע (היינו בענינים קלים) ישכנו בו יחד, והחומר שלו הוא בתקפו כתולדתו בלי שום שינוי, ויכול להיות שיומשך זמן רב ולא יתגלה בו טבע חומרו הרע מצד הרגילות בטוב, וכך יומשך וילך זמן רב, ויכול להיות גם כל ימיו, אבל ע"י איזה מקרה וסיבה

יוכל להתגלות הרע בתקפו חיו, והנה הסיבה האמיתית למחלה זו הוא מפני שלא הורגל מנעוריו ומקטנותו בעניני חסידות (בל"א ער איז ניט גיבאָרין אין דעם) וחומרו גם ועב. ואחי"כ סיבת ההתעוררות ללימוד דא"ח לא היי ע"י התעוררות תשובה מקרב ולב עמוק. כי"א מצד שנראה לו הענין לטוב (עס איז גיפעלין דער ענין פון חסידות). ומכי"ש אם מצד איזה סיבה אחרת שהביאו לזה בתחלתו). ולכן עם היות שנמשך אחי"ז ויש לו תשוקה לשמוע דא"ח ולחזור עליהם. מי"מ מאחר שלא היי התעוררות תשובה כנ"ל ממילא אין לו לב נשבר (צוא בראָכינקייט) אמיתי בעצם טבעו. וגם אם לפעמים פעל בו הדא"ח ששמע איזה התעוררות תשובה ונשבר לבו קצת הוא רק דרך מעבר לפי שעה לבד וחלף ועבר מיד שלא נשאר גם רשימה מזה. ואדרבה הוא איש שלם לגמרי בעצמו (גאנץ זייער בא זיך בלי שום צוא בראָכינקייט), וע"כ קבלת דא"ח על השלמות הזאת לא יוקלט בפנימיות ועומק מוחו ולבו כלל רק דרך מעבר בעלמא כאדם ששומע ורואה ענין שחוץ ממנו שאינו מתאחד ואינו מתעצם עמו כלל וכלל. ואע"פ שנהנה ומתפעל לפי שעה הוא בחיצוניות לבד. והיינו בחיצוניות נפשו ומחיצוניות הענין לבד. ומיד יתעלם והיי כלא היי כוי, והנה הרפואה האמיתית למחלה זו הוא שיבוא לידי התעוררות תשובה אמיתית מקרב ולב עמוק ויהי' נשבר טבעו החומרי כוי (והיינו ע"י שייחד ע"ז שעה ארוכה לעתים קרובים להיות ממארי דחושבנא בכל עניני חי"נ שלו ובפרטי עניניו והילוכיו ובמחדו"מ אשר לא להי המה כפי אשר יודע פרטי נגעיו מכאוביו. וכשיאריך בזה ויעשה חשבון צדק בינו לבין קונו כוי וכמשנת"ל. ישבר רוחו בקרבו ויתעורר בתשובה כוי, וגם יסגף א"ע בתעניתים (וביום התענית יעשה חשבון הנ"ל) ובשארי סיגופים בכדי לזכך חומרו (בל"א ער זאָל ווערין בעצם איידעלער) (כי ע"י הסיגופים נפרד ממנו הרע שבו במעט מעט וחו"ע מיעוט חלבו ודמו כוי כמי"ש במי"א, ויהי' מסוגל יותר להתעוררות תשובה וללב נשבר כוי) גם יקבל ביטושים מזולתו וע"י הביטוש סליק בי' נהורא דנשמתא כוי שהוא התגברות הצורה על החומר מצד שבירת החומר כוי, וע"י יהי כלי לאור אלקי שיאיר וישכון בפנימיות נפשו כוי, כי אמיתית הכלי לאור פנימיות אלקות הוא הלב נשבר דוקא וכמאי אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו, ומי שהוא לב דואג בעצם והו"ע מי"ש טבעית דהיינו צוא בראָכינקייט אמיתית בטבע הי"ה כלי לאור הי כוי, אמנם כמוי"ב יוכל לפעול בעצמו הלב נשבר ע"י ענינים הנ"ל, ולפ"ע שברון רוחו ולבו יהי' כלי לאור הי שישכון בתוכוי כוי.

קיצור: יבאר אשר ישנם העוסקים בדא"ח ואינם כלים לזה. ומפני העדר ההרגש הי"ה עוד שלמים בעיני עצמם. העצה לזה תשובה לשבור חומרו הגם.

יג. והנה יש עוד רעה חולי בכמה מאנ"ש גם בהעובדים את הי במוחם ולבם בתפלה שמי"מ לא פעלו ישועות בנפשם בעבודתם לזכך ותקן מדותיהם הטבעים ויש בהם כמה מדות רעות ומגונות מאד כאו"א

לפי טבעו, (אמנם בעובדי הי בעבודה אמיתית בהעמקת הדעת וההתקשרות בעצם האלקות שנת"ל, רחוק הדבר מאד שיהיי בהם מחלה זו, כי ההרגש האמיתי בעצם האלקות הי"ה מרגיש לעוי"ז בכל חלקי הרע דנה"ט שהוא החיפך ומנגד לאלקות, ואינו חפץ כלל בהרע ומתגבר עליו ומכניעו כוי, ויותר ימצא זה בהעבודה באופן הבי בבחיי חיצוניות דהיינו שההתקשרות היא בההשגה לבד והתפעלות הלב היא מהבכן כוי כנ"ל), וסיבת מחלה זו היא, כי הנה כלל גדול הוא בעבודה שהעובד צריך לידע כל פרטי חלקי רע שבו ומה הוא צריך לתקן (כי אינם שוים חלקי הרע דנה"ט בכאו"א, היינו מה שבו בהתגלות ובתוקף יותר והוא לפי חלקו בהבירורים שבשביל זה עיקר ירידתו לעולם לבררם ולתקנם כוי), ובלעדי זאת אף אם רע בעיניו הרע שבו ולא ירצה בו כלל, מ"מ כ"ז שאינו יודע את הרע שלו בפרט לא יבוא התיקון בפועל, וזהו סיבת המחלה הנ"ל מה שגם אחר העבודה בתפלה יש בו מדות המגונות כמקודם הוא מפני כי בעבודתו בתפלה כשמתעורר באהבה לחי ולפי ערך החפץ והרצון לאלקות לפ"ע הזה לא ירצה בהרע דמדות טבעיים דנה"ב ועושה הסכם בנפשו שלא להמשך אחריהם כוי, אבל כ"ז הוא רק על כללות הרע דנה"ב (בל"א ער ווייס גאַנץ גוט אַז דער כלל איז זייער ניט גוט און ער וויל דאָס זייער ניט באמת און מאַכט אַ הסכם חזק בנפשו ער זאָל אַרויס פון רע און זיין נאָר גוט), ואין זה פועל על הפרטים שבו, ולכן כשבא אח"כ לידי איזה מדה פרטיות כמו כעס וכדומה או לאיזה דבר תאוה וחמדה כוי לא ישלוט ברוחו, וגם כמה ענינים עושה בהיסח הדעת כרגילותו וכטבעו ושוכח על ההסכם שעשה. והיינו כי מתחלה לא פעל בנפשו הכנעת המדה הפרטית ממש כוי, והסכם הכללי אינו מועיל על הפרט וגם בעצמו אינו מתקיים כי אין לו במה להאחז כוי, (ובד"כ היא כמו כל ענין שהוא בדרך מקוף לבד ואינו שייך לפועל ממש ובפרט לענינים פרטים כוי), אך כשיודע המדה הפרטית בחלקי הרע שבו שצריך לתקן וכשמתעורר לבבו בתפלה הוא מכוין להתגבר ולהכניע מדה פרטית זו, אז הוא פועל את הטוב בנפשו להכניע ולכוף את המדה באמת דכאשר בא אח"כ לידי פרט זה הי"ה שולט ברוחו שלא לעשות בפועל מפני ההסכם החזק שעשה בעצמו בתפלה על הפרט הזה ויש להההסכם קיום שאינו שוכח עליו ופועל עליו שלא לעשות הדבר, וגם נחלש אצלו הרצון והחמדה או הטבע במדה זו, שהרי זאת היתה עבודתו בתפלה שלפ"ע החפץ והרצון באלקות כן הוא העדר רצונו בהרע כוי כנ"ל (ומובן אשר לא בפעם אחת ושתים יפעול על המדה להכניעה כ"א צריכים לייגע כמה פעמים בכמה תפלות על מדה אי פרטית עד שיפעול להכניעה כוי).

קיצור: יבאר כי ישנם גם בין העובדים אשר לא פעלו בירור וזיכוך מדותיהם. והסיבה לזה העדר שימת לב על כל פרטי חלקי הרע גם בדקות, שזה בא ע"י יגיעה רבה דוקא בהרבה תפלות על מדה אחת.

יד. והנה הצעירים אשר עוד לא למדו דא"ח כל צרכן לידע פרטי עניני ההתבוננות על בוריים, לא יעלו במעלת ההתבוננות לפני עונתן,

כי לא יוכלו להתבונן באריכות ההתבוננות בפרטיות ובפרט בהעמקת הדעת הנ"ל, כ"א יטעו א"ע בדמיונות שוא הן בהתבוננות והן בהתפעלות הלב, ויקלקלו בזה שירגילו עצמן להטעות א"ע, וממילא גם לאחר שילמדו וידעו להתבונן היטב יתפעלו מהכלל קודם שיספיקו להתבונן בהענין בפרטיות, כ"א צריכים תחלה ללמוד דא"ח עם חבריהם היודעים יותר מהם ויהיו מוכנעים אל הגדולים לקבל מהם, ויבחרו בענינים ללמוד אותם בעיון (לבד מה שצריכים ללמוד למיגרם) לייגע א"ע לדעת את ה' לחבין היטב את הדברים לאשורם ועל בוריים, וזאת תהיי עבודתם בתפלה לאחר הכנה כלית שנת"ל בסעיף א' להסיר הטרדות כו'. יתפללו בקביעות מקום מתוך הסידור במתינות גדולה ולכוין פיי המלות, ויהיי התפלה בקול קצת ובדבור מבורר שיצאו התיבות היטב, ויהיו התיבות חיים ומאירים להם מהרגיש פיי התיבות, (וכן הגדולים שא"א להם להיות תמיד בעבודה בבחיי גדלות המוח והלב שנת"ל, יהיי לעתים התפלה באופן הנ"ל, אמנם לא יפטרו א"ע בזה כי ההכרח הוא להיות במוח ולב כנ"ל, הא' מצד עצם העבודה שצריך לעבוד את ה' בעבודה שבלב לעורר אהוי"ר אמיתיים בלבו לקיים המ"ע לאהוב את ה' ולירא מפניו כו' והוא ע"י התבוננות והעמקת הדעת כנ"ל. הבי' שזה נוגע לכללות קיום התורה ומצות דאהבה מקור הרמ"ח מ"ע ויראה מקור שס"ה מל"ת שבלעדן אין להם קיום אמיתי כמ"ש בפ"ב, ובזה דוקא יתקיים בו אור התורה וידיעת האלקות שיוקלט ויוחקק במוחו ולבו כוי כנ"ל, והגי' שעי"ז דוקא יברר ויזכך את המדות טבעיים דנה"ב, שבהעדר העבודה דתפלה אינם מזדככים ומתתקנים כלל וכלל ונשאר הרע בתקפו כנ"ל באורך שתיקונם הוא בעבודה האמיתית דתפלה דוקא, אשר ע"ז תכלית בואו לעוה"ז לברר ולזכך את הנה"ב כוי).

קיצור: יבאר אשר הצעירים שלא למדו הרבה דא"ח עלולים יותר לטעות, וע"כ יהיו נכנעים אל הזקנים וילמדו בעיון וכל עבודתם בתפלה יהיי כמבואר בסעיי א' של החי הכנות הנ"ל בפרק י"א.

טו. אמנם זהו דבר השוה לכל נפש מישראל שכאו"א צריך לקבל עליו עומ"ש שלימה לידע בנפשו שיש לו אדון הוא הי' אלקינו שמייחד מלכותו יתי' על כאו"א בפרט, וגם הוא צריך לקבל עול מלכותו יתי' עליו ולהיות עבד נאמן אליו יתי' (ולא עבד לזרים חיו"ם הקליפות והסט"א שמצד הנה"ב אפילו שעה אחת) ולעשות רצונו יתי' בקיום התומ"צ בסו"מ וע"ט בפו"מ ובכל הענינים ודקדוקי סופרים הן בהנוגע לסו"מ והן בהנוגע לוע"ט, ויעיין האדם על עצמו תמיד בכל מדה ומדה שלו ובכל ענינים הגשמיים שלו שיהיו בישוב הדעת האלקי ע"פ התורה, ולא יסיח דעתו אף רגע אחת לעשות דבר בלי דעת, כ"א יעיין ויפקח ויביט על כל פרט ופרט שלו, וכל איזה דבר רע שעשה מצד איזה מדה רעה יהיי נחקק ונרגש בנפשו ויעמוד נגד עיניו היינו שירע בעיניו המעשה אשר עשה ולא ישוב עוד לעשותה חיו"ו, ויתאמץ לתקן מקור הדבר הוא המדה

רעה החומרית, והבא לטהר מסייעין לו מלמעלה בסיוע שיש בה ממש ויפתח לו השי"ת פתח יתירה להאיר מוחו ולבו בתורתו ועבודתו יתי.

קיצור: יבאר כי קבלת עומ"ש היא דבר חשוה לכל, ובכח זה יוכל להשגיח על עצמו בכל פרטי עניניו לעקור כל מדה רעה, ולהרגיל א"ע בכל מדה טובה.

טז. והנה לטובת רבים מאנ"ש אעתיק בקצרה תוכן דברי קי כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקללה"ה נ"ע זי"ע משי"כ בענין בעלי עסקים שא"א להם להאריך בתפלה בכל ימי השבוע ובהכנה רבה לתפלה שנת"ל, יש להם דרך אחר והיינו כאשר ישימו אל לבם בכל בקר בעמדם אשר המה מכלים כל כח מוחם ולבבם בהבלי העולם עד שכמעט כל נפשם וחיותם מתקשרת בהבלי העסקים הסובבים עליהם מכל צד ופנה כמ"ש סבוני גם סבבוני כוי, אזי ישבור לבו בקרבו ולא יגיל וישמח לדבר בעניני עסקיו קודם התפלה בהרחבת התנועה והתפשטות כוי, ויתחזק ללמוד מעט לכה"פ קודם התפלה ויתפלל במתינות בהתבוננות בתיבות התפלה עצמן, ואם לא יתחזק בשעה זאת הרי מיד יפול בעסק הטרדות שלא יועיל לו אז שום התבוננות כמ"ש יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם כוי שזה שעבוד העסקים שנקי שכרות ולא מיין שמבלבל המוח וחלב כוי, ואי לזאת כשלא ישכח ויתבונן בכ"ז קודם התפלה מאד יתעורר ברחמים על נפשו, ויראה בכל עוז החלש יאמר גבור אני להתחזק ולעמוד על נפשו שעה זאת, וכל מה שיאריך בתפלה אפילו רגע יותר הרי זה כקונה חיים לנפשו על כל היום גם כי ילך בעסקיו יאיר בו רשימת הארה זאת מן מעט ההתקשרות שפעל בנפשו וכמ"ש גם כי אלך כוי לא אירא רע כי אתה עמדי, דרשימה זאת היא שומרת אותו גם בחיותו בטרדת עסקיו שלא יהיי מרוחק מאלקות והיא המעלה אותו ומקרבו לאלקות בכל שעה שיפנה מעסקיו, ומה גם בהגיע לידי איזה מצוה כצדקה וכיוצא בזה שיכול לכוין בה לעשות נחת רוח ליוצרו כוי (ובענין קבלת עומ"ש הנ"ל חכל שוין לטובה כוי).

קיצור: יבאר ההתבוננות לבעלי עסקים הטרודים כל ימיהם, ויעוררם לעשות חוק קבוע ללמוד קודם התפלה, אשר רשימה זו תפעול על ההנהגה בכל היום, ותתן חיות בקיום המצות.

יז. והנני להזכיר מה שנצטוינו בהלכות ת"ת וכ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקללה"ה נ"ע זי"ע האריך בזה בכמה מכתביו ובהקדמתו לחשו"ע שכאו"א ממש (גם מי שדעתו יפה בלמוד הטוב בגמי ומפרשי ופוסקים הראשונים והאחרונים ולזכור כל מה שלומד) מחויב ללמוד החלכות פסוקות הצריכות למעשה, ולזאת צריך כאו"א ללמוד שו"ע אדמו"ר זצוקללה"ה נ"ע זי"ע חלק או"ח מתחלתו ועד סופו (שיש בו כל הלכה והלכה גם טעמה בטוב טעם ודעת בדרך קצרה) ויעשה כאו"א זמן

קבוע בכל יום ללמוד ולחזור שו"ע הנ"ל לידע את המעשה אשר יעשה בכל העינים הנוגעים לחיי נפשו כוי וגם לקבוע שעה מיוחדת בכל יום (והזמן המסוגל יותר הוא בלילה אחר תפלת ערבית) ללמוד ספרי מוסר שנבנו על המדרשים והאגדות ומאמרי הזהר לעורר את הלב לאהבת ה' ולתורתו ועבודתו יתי'.

קיצור: יזכיר את אשר נצטוינו בהלי ת"ת לעשות קביעות על לימוד שו"ע למען לידע את המעשה אשר יעשון.

יח. הנה ביארתי לפניכם הכרח העבודה בתפלה הנוגע מאד לכל אחד ואחד בחיי נפשו ממש, ואיך ומה הוא אופן העבודה בתפלה ע"פ תורת אמת אשר הנחילנו כ"ק אבותינו אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זכותם יגן עלינו, ואתם אחובי אחיי ורעיי שימו לבבכם היטב אל כל הדברים הנ"ל ותחוסו על נפשכם ללמוד לדעת את ה' בלימוד התוב בעיון לידע הדברים על בוריים היטב, אבל יהי הלימוד ע"מ לעשות דוקא היינו לעבוד את ה' בלימוד הזה בעבודה אמיתית שבמוח ולב בתפלה לפעול ישועות בנפשם לברר ולזכך את המדות טבעיים ולחוסיף אור וחיות בקיום התומ"צ. והיי לבבנו שלם ואמת עם ה' אלקינו בכל פרט ופרט, וחשי"ת יהיי בעזרינו ויאיר עינינו באור אמיתית תורתו ועבודתו יתברך, אמן כן יהי רצון.

קיצור: יזהיר במאד כי הלימוד יהיי ע"מ לעשות, והיינו ע"י העבודה דתפלה הנותן חיות בקיום התומ"צ בפו"מ.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו — התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל — בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו
וישמיענו תורה חדשה מפיו
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד